

Dosarul nr. 2ra-1888/21
2-19183605-01-2ra-24112021

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. L. Mitrofan)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. I. Secrieru, I. Țurcan, V. Cotorobai)

DECIZIE

23 februarie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Dumitru Mardari
Maria Ghervas
Victor Burduh
Mariana Pitic

examinând recursurile declarate de Zafronschii Serghei, reprezentat de avocatul Beruceașvili Andrei și Ministerul Justiției,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Zafronschii Serghei împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin tragerea ilegală la răspundere penală,

împotriva deciziei din 20 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost respinse apelurile declarate de Zafronschii Serghei și Ministerul Justiției, fiind menținută hotărârea din 21 iulie 2020 a Judecătoriai Chișinău, sediul Centru,

constată:

La data de 18 noiembrie 2019, Zafronschii Serghei a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin tragerea ilegală la răspundere penală.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că la 02 aprilie 2010 a fost pornită urmărirea penală în temeiul art. 217¹ alin. (3) lit. f) din Codul penal pe faptul realizării substanțelor narcotice în proporții mari. La 22 aprilie 2010 a fost reținut și pus sub învinuire pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 217¹ alin. (3) lit. f) din Codul penal, fiindu-i aplicată măsura preventivă sub formă de arest preventiv pe un termen de 30 de zile.

A menționat că prin ordonanța procurorului Secției conducere a urmării penale în organele centrale ale MAI și SV a Procuraturii Generale RM, Victor Rațoi din

22 iunie 2010 a fost scos de sub urmărire penală, deoarece fapta ce i-a fost incriminată nu a fost comisă de el, fiind eliberat din arest preventiv. Însă, prin ordonanța prim-adjunctului Procurorului General, A. Pîntea din 05 iulie 2010, ordonanța procurorului din 22 iunie 2010 a fost anulată, iar cauza penală cu noua învinuire, în baza art. 42 alin. (5), 217¹ alin. (4) lit. d), 42 alin. (2), 27 și 190 alin. (5) din Codul penal, a fost expedită în instanța de judecată.

A relatat că prin sentința din 27 iunie 2011 a Judecătoriei Botanica mun. Chișinău, a fost achitat de sub învinuirea în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 42 alin. (5), 217¹ alin. (4) lit. d), 42 alin. (2), 27 și 190 alin. (5) din Codul penal, pe motiv că fapta nu a întrunit elementele infracțiunii. Prin decizia din 30 decembrie 2011 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, sentința a fost menținută, iar, prin decizia din 09 aprilie 2013 a Curții Supreme de Justiție, recursurile ordinare declarate au fost admise, fiind casată decizia din 30 decembrie 2011 a Curții de Apel Chișinău și dispusă rejudecarea cauzei, în aceeași instanță de apel.

Ulterior, prin decizia din 10 octombrie 2014 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, sentința a fost casată în partea achitării sale, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 42 alin. (5), 217¹ alin. (4) lit. d) din Codul penal la 9 ani închisoare și în baza art. 27, 42 alin. (2) și 190 alin. (5) Cod penal la 10 ani închisoare, conform art. 84 din Codul penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumulul parțial al pedepselor aplicate, fiindu-i stabilită pedeapsa definitivă de 12 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a exercita activitatea privind circulația legală de droguri pe termen de 4 ani. Prin decizia din 26 mai 2015 a Curții Supreme de Justiție, a fost casată decizia instanței de apel din 10 octombrie 2014 și dispusă rejudecarea cauzei în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

A declarat că prin decizia din 18 octombrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, sentința a fost casată în partea achitării sale și pronunțată o noua hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 42 alin. (5), 217¹ alin. (4) lit. d) din Codul penal la 9 ani închisoare și în baza art. 27, 42 alin. (2) și 190 alin. (5) din Codul penal la 10 ani închisoare, conform art. 84 alin. (1) din Codul penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, fiindu-i stabilită pedeapsa 12 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a exercita activități privind circulația legală de droguri pe un termen de 4 ani.

Reclamantul a afirmat că prin decizia din 26 februarie 2019 a Curții Supreme de Justiție, a fost dispusă încetarea procesului penal în privința sa pe capătul de învinuire prevăzut de art. 42 alin. (5), 217¹ alin. (4) lit. d), 27, 42 alin. (2) și 190 alin. (5) din Codul penal, în temeiul art. 391 alin. (1) pct. 5) din Codul de procedură penală, pe motiv ca există hotărâre a organului de urmărire penală asupra aceleiași persoane pentru aceleași fapte de scoatere a persoanei de sub urmărire penală.

A invocat că, Curtea Supremă de Justiție a confirmat legalitatea scoaterii sale de sub urmărire penală, prin ordonanța procurorului din 22 iunie 2010.

Astfel, consideră că, în baza prevederilor art. 3 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, are dreptul la reabilitare și repararea prejudiciului cauzat prin

tragerea ilegală la răspundere penală și aplicarea măsurii preventive sub formă de arest preventiv. Infracțiunile incriminate fac parte din categoria infracțiunilor deosebit de grave pentru care legea penală prevede pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de mai mult de 12 ani.

A afirmat că, conform certificatului din 11 noiembrie 2019, a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 mun. Chișinău de la 30 aprilie 2010 până la 25 iunie 2010 (56 de zile), de la 27 iulie 2011 până la 30 martie 2012 (247 de zile), de la 09 aprilie 2012 până la 15 octombrie 2015 (1284 de zile) și de la 19 octombrie 2017 până la 27 februarie 2019 (496 de zile), în total 2083 de zile, adică mai mult de 5 ani și jumătate a fost deținut în detenție, nefiind vinovat de comiterea vreunei infracțiuni. În perioada respectivă a fost deținut în condiții degradante și inumane, contrar dispozițiilor art. 3 CEDO în Penitenciarul nr. 13 Chișinău.

Reclamantul a notat că în total, toate procedurile penale în privința sa au durat 9 ani. Or, tocmai peste 9 ani a fost constatată legalitatea scoaterii sale de sub urmărire penală la data de 25 iunie 2011 pe motiv că fapta nu a fost comisă de el. În toată această perioadă a fost supus unei presiuni psihologice imense, fiind lipsit de posibilitate de a duce un trai normal împreună cu familia sa. Soția sa a rămas singură cu doi copii minori, fără surse de existență, fiind lipsit de posibilitatea de a participa în viața copiilor săi, care au crescut fără tată, iar timpul pierdut deja nu poate fi recuperat. Despre reținerea și arestarea sa au fost informate rudele sale, vecinii, prietenii, astfel i-a fost ponegrită imaginea în satul său de baștină și la locul de trai, deși din start nu avea nicio atribuție la comiterea infracțiunilor incriminate. Nicio persoană din cadrul Procuraturii Generale sau din Ministerul Justiției nu i-a oferit scuze oficiale pentru tragerea ilegală la răspundere penală conform prevederilor art. 12 din Legea nr. 1545 din 25 mai 1998.

A solicitat încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul său a sumei de 1 500 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat în urma tragerii ilegale la răspundere penală.

Prin hotărârea din 21 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea a fost admisă parțial și s-a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Zafronschi Serghei suma de 600 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral.

La data de 31 iulie 2020, Procuratura Generală a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii din 21 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă.

La data de 20 august 2020 Zafronschi Serghei, reprezentat de avocatul Beruceașvili Andrei, a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia și modificarea hotărârii din 21 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru prin majorarea cuantumului prejudiciului moral încasat până la 1 500 000 de lei.

La data de 20 august 2020, Ministerul Justiției a declarat apel împotriva hotărârii din 21 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii instanței de fond și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă integral ca neîntemeiată.

Prin încheierea din 24 decembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost restituit apelul declarat de Procuratura Generală.

Prin decizia din 20 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse apelurile declarate de Zafronschii Serghei și Ministerul Justiției, fiind menținută hotărârea din 21 iulie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

La data de 10 noiembrie 2021, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă integral.

În motivarea recursului s-a invocat interpretarea legii în mod eronat și aprecierea arbitrară a probelor de către instanța de apel.

A afirmat că la adoptarea soluției, instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material ce țin de încasarea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești. Or, pentru aplicabilitatea prevederilor Legii nr. 1545 din 25 mai 1998 necesită a fi întrunite cumulativ atât circumstanțele prevăzute de art. 6 – dreptul la repararea prejudiciului, cât și de art. 3 – cazurile de reparare a prejudiciului material și moral.

Recurentul a susținut că într-adevăr, în speță, în privința intimatului a fost pronunțată hotărâre de încetare a procesului, însă, nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea statului. La caz, la materialele cauzei nu există niciun act emis de către judecătorul de instrucție sau de către instanța de judecată prin care acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanței de judecată, ar fi fost declarate ilegale. Prin urmare, este nejustificată dispunerea încasării sumei de 600 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, deoarece în contextul celor enunțate și ținând cont de natura dreptului lezat, de durata desfășurării urmăririi penale, perioada de valabilitate a măsurii de reprimare, de examinare a cauzei în instanța de judecată, de statutul intimatului, suma încasată este exagerată și inechitabilă suferințelor invocate ca suportate.

La data de 03 decembrie 2021 Zafronschii Serghei, reprezentat de avocatul Beruceașvili Andrei, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului și modificarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, prin majorarea cuantumului prejudiciului moral încasat până la 1 500 000 de lei.

În motivarea recursului au fost reiterate circumstanțele de fapt și de drept indicate în cererea de chemare în judecată și cererea de apel, invocându-se interpretarea în mod eronat a legii.

Reprezentantul recurentului a invocat că suma de 600 000 de lei acordată de instanțele de judecată este una rezonabilă, însă disproporțională cu sumele acordate de Curtea Europeană pentru Drepturile Omului, dar și de către instanțele naționale pentru cauze similare. Astfel, consideră că mărimea prejudiciului moral încasat urmează a fi majorată la suma solicitată în cererea de chemare în judecată.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 20 mai 2021.

Decizia motivată a instanței de apel a fost expediată la adresa electronică a avocatului Beruceașvili Andrei și a Ministerului Justiției la data de 11 octombrie 2021 (f.d. 136).

Astfel, recursurile declarate la 10 noiembrie 2021 de către Ministerul Justiției și la 03 decembrie 2021 de către Zafronschii Serghei, reprezentat de avocatul Beruceașvili Andrei, sunt în termen.

La data de 24 noiembrie 2021 și 03 decembrie 2021, copiile recursurilor au fost expediate în adresa părților (f.d. 158, 166-170), cu înștiințarea despre depunerea referinței.

Prin referința depusă la 08 decembrie 2021, Procuratura Generală a solicitat admiterea recursului declarat de Ministerul Justiției, alăturându-se la argumentele expuse în acest recurs.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 26 ianuarie 2022 a considerat recursurile admisibile și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursurile se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursuri și obiecțiile expuse în referință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile urmează a fi admise cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform art. 432 alin. (2) lit. a), b) din Codul de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată.

Din materialele dosarului rezultă că înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, Zafronschii Serghei a solicitat încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul său, a sumei de 1 500 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat în urma tragerii ilegale la răspundere penală, în temeiul Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 mai 1998.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii și a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Zafronschii Serghei suma de 600 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral.

Ulterior, instanța de apel, judecând apelurile declarate de Zafronschii Serghei și Ministerul Justiției, a ajuns la concluzia netemeiniciei acestora și a menținut hotărârea primei instanțe.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme

de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul litigios, consideră că instanța de apel a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată, modificând din oficiu temeiul și obiectul acțiunii.

În conformitate cu art. 60 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească nu este în drept să modifice din oficiu temeiul sau obiectul acțiunii.

Potrivit art. 238 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul de judecată deliberază, sub conducerea președintelui ședinței, toate problemele prevăzute de lege care urmează să fie soluționate, apreciază probele, determină circumstanțele și caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admiterea acțiunii. Fiecare problemă urmează să fie pusă astfel încât să se poată da un răspuns afirmativ sau negativ.

În conformitate cu art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Conform art. 373 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Materialele cauzei atestă că în motivarea deciziei sale, instanța de apel a indicat că, ținând cont de durata excesivă a procesului penal de circa 9 ani, se constată încălcarea dreptului lui Zafronschii Serghei la examinarea cauzei în termen rezonabil, invocând că potrivit art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

În susținerea acestei concluzii, instanța de apel a invocat prevederile art. 2 alin. (1), (2), (3), art. 3 alin. (2) și art. 4 alin. (2) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel, contrar prevederilor art. 60 alin. (4) din Codul de procedură civilă, a modificat din oficiu temeiul și obiectul acțiunii, or, Zafronschii Serghei nu a solicitat constatarea încălcării dreptului la examinarea cauzei în termen rezonabil și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, dar a solicitat repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, în temeiul prevederilor Legii nr.

1545 din 25 mai 1998.

Prin urmare, Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 nu este aplicabilă speței, fapt ce indică incontestabil la încălcarea de către instanță a normelor de drept material, precum și la examinarea superficială atât a apelurilor, cât și a cauzei deduse judecării.

Aceste circumstanțe sunt apreciate drept o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de instanța de recurs.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că decizia pronunțată nu satisface standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc, omisiune care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursurile, de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecare, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție decide:

Se admit recursurile declarate de Zafronschii Serghei, reprezentat de avocatul Beruceașvili Andrei și Ministerul Justiției.

Se casează integral decizia din 20 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Zafronschii Serghei împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin tragerea ilegală la răspundere penală, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Dumitru Mardari

Maria Ghervas

Victor Burduh

Mariana Pitic